

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Навчально-науковий інститут
неперервної освіти і туризму

«27» травня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МІЖНАРОДНЕ ПРАВО»

Галузь знань J «Транспорт та послуги»

Спеціальність J3 «Туризм та рекреація»

Освітньо-професійна програма «Міжнародний туризм»

ННІ неперервної освіти і туризму

Розробник: професор кафедри міжнародного права та порівняльного
правознавства д.ю.н., проф. Віктор БАЗОВ

КИЇВ-2025

Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Міжнародне право» ознайомлює студентів із системою правових норм, що регулюють відносини між державами, міжнародними організаціями та іншими суб'єктами міжнародного права. Вивчення включає принципи суверенітету, дипломатичних відносин, міжнародних договорів, прав людини, а також механізми врегулювання міжнародних спорів. Особлива увага приділяється аналізу сучасних викликів і тенденцій у міжнародному праві, зокрема питанням миру і безпеки, охороні навколишнього середовища, міжнародній торгівлі та праву збройних конфліктів. Дисципліна формує у студентів навички застосування міжнародно-правових норм у практичній діяльності, підвищуючи їхню компетентність для роботи у державних установах, міжнародних організаціях та приватному секторі.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	ІЗ «Туризм та рекреація»	
Освітня програма	Міжнародний туризм	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістовних модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	
Семестр	2	
Лекційні заняття	14	10
Практичні, семінарські заняття	16	10
Лабораторні заняття	-	-

Самостійна робота	60	70
Індивідуальні заняття	-	-
Кількість тижневих годин для денної форми навчання	3	-

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про систему міжнародного публічного права як специфічної правової системи, засвоєння основних понять, принципів, джерел, інститутів та норм міжнародного права, а також розвиток навичок їх практичного застосування в умовах сучасних міжнародних відносин.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері туризму і рекреації

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність вести професійну діяльність у міжнародному та вітчизняному середовищі.

ЗК3. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК8. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших принципів доброчесності.

Спеціальні (фахові компетентності (СК):

СК1. Здатність застосовувати у професійній діяльності категорійно-термінологічний апарат, концепції, методи та інструментарій системи наук, що формують науковий базис туризму та рекреації.

СК4. Здатність організовувати діяльність та співпрацю суб'єктів регіонального, національного та міжнародного туристичних ринків на засадах сталого розвитку з урахуванням світового досвіду.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН2. Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур у сфері туризму і рекреації.

ПРН7. Організовувати співпрацю зі стейкхолдерами, формувати механізми взаємодії суб'єктів туристичного ринку з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

ПРН11. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійних проблем, презентації результатів досліджень та проєктів у сфері туризму і рекреації.

ПРН12. Аналізувати, формулювати і реалізовувати національну та регіональну туристичну політику, вдосконалювати механізми управління туристичними DESTINACIAMI на національному, регіональному та локальному рівнях.

ПРН14. Діяти у відповідності з принципами неприпустимості корупції та будь-яких інших принципів доброчесності.

2. Програма та структура навчальної дисципліни.

Назви змістових	Кількість годин
-----------------	-----------------

модулів і тем	денна форма							заочна форма					
	тижні	усьо- го	у тому числі					усьо- го	у тому числі				
			л	п	лаб	і н д	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль 1. Загальна частина міжнародного права.													
Тема 1. Поняття, предмет, функції, генезис та система міжнародного права.	1	6	1	1			4	5	1	-			4
Тема 2. Джерела та принципи міжнародного права.	2	6	1	1			4	6	1	1			4
Тема 3. Суб'єкти міжнародного права.	3	6	1	1			4	6	1	1			4
Тема 4. Визнання та правонаступництво в міжнародному праві.	4	6	1	1			4	5	-	1			4
Тема 5. Територія в міжнародному праві.	5	6	1	1			4	6	1	1			4
Тема 6. Населення та громадянство в міжнародному праві.	6	6	1	1			4	6	1	-			5
Тема 7 . Відповідальність в міжнародному праві. Контрзаходи та санкції.	7	6	1	1			4	6	1	-			5
Тема 8. Міжнародне правосуддя. Міжнародний судовий процес та міжнародний комерційний арбітраж.	8	6	1	1			4	6	-	1			5
Разом за модулем 1		48	8	8	-	-	32	46	6	5	-	-	35
Модуль 2. Особлива частина міжнародного права.													

Тема 9. Право міжнародних договорів.	9	6	1	1			4	7	1	1			5
Тема 10. Право міжнародних організацій.	10	6	1	1			4	7	1	1			5
Тема 11. Дипломатичне та консульське право. Право спеціальних місій. Дипломатичне право міжнародних організацій.	11	7	1	2			4	6	1	-			5
Тема 12. Міжнародне гуманітарне право.	12	6	1	1			4	6	-	1			5
Тема 13. Міжнародне економічне право.	13	6	1	1			4	6	-	1			5
Тема 14. Міжнародне право навколишнього середовища.	14	6	1	1			4	6	1	-			5
Тема 15. Міжнародне продовольче право.	15	5	-	1			4	6	-	1			5
Разом за модулем 2		42	6	8	-	-	28	44	4	5	-	-	35
Усього годин		90	14	16	-	-	60	90	10	10	-	-	70

3. Теми лекцій

№ з/с	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття, предмет, функції, генезис та система міжнародного права.	1
2	Джерела та принципи міжнародного права.	1
3	Суб'єкти міжнародного права.	1
4	Визнання та правонаступництво в міжнародному праві.	1
5	Територія в міжнародному праві.	1

6	Населення та громадянство в міжнародному праві.	1
7	Відповідальність в міжнародному праві. Контрзаходи та санкції.	1
8	Міжнародне правосуддя. Міжнародний судовий процес та міжнародний комерційний арбітраж.	1
9	Право міжнародних договорів.	1
10	Право міжнародних організацій.	1
11	Дипломатичне та консульське право. Право спеціальних місій. Дипломатичне право міжнародних організацій.	1
12	Міжнародне гуманітарне право.	1
13	Міжнародне економічне право.	1
14	Міжнародне право навколишнього середовища.	1
15	Міжнародне продовольче право.	-
	Всього	14

4. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/с	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття, предмет, функції, генезис та система міжнародного права.	1
2	Джерела та принципи міжнародного права.	1
3	Суб'єкти міжнародного права.	1
4	Визнання та правонаступництво в міжнародному праві.	1
5	Територія в міжнародному праві.	1
6	Населення та громадянство в міжнародному праві.	1
7	Відповідальність в міжнародному праві. Контрзаходи та санкції.	1
8	Міжнародне правосуддя. Міжнародний судовий процес та міжнародний комерційний арбітраж.	1
9	Право міжнародних договорів.	1
10	Право міжнародних організацій.	1
11	Дипломатичне та консульське право. Право спеціальних місій. Дипломатичне право міжнародних організацій.	2
12	Міжнародне гуманітарне право.	1

13	Міжнародне економічне право.	
14	Міжнародне право навколишнього середовища.	1
15	Міжнародне продовольче право.	1
	Всього	16

5. Теми самостійної роботи

№ з/с	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття, предмет, функції, генезис та система міжнародного права.	4
2	Джерела та принципи міжнародного права.	4
3	Суб'єкти міжнародного права.	4
4	Визнання та правонаступництво в міжнародному праві.	4
5	Територія в міжнародному праві.	4
6	Населення та громадянство в міжнародному праві.	4
7	Відповідальність в міжнародному праві. Контрзаходи та санкції.	4
8	Міжнародне правосуддя. Міжнародний судовий процес та міжнародний комерційний арбітраж.	4
9	Право міжнародних договорів.	4
10	Право міжнародних організацій.	4
11	Дипломатичне та консульське право. Право спеціальних місій. Дипломатичне право міжнародних організацій.	4
12	Міжнародне гуманітарне право.	4
13	Міжнародне економічне право.	4
14	Міжнародне право навколишнього середовища.	4
15	Міжнародне продовольче право.	4
	Всього	60

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

Діагностика результатів навчання здійснюється з урахуванням цілей освітньої програми, компетентного підходу та принципів об'єктивності, прозорості й академічної доброчесності. Оцінювання базується на поетапному контролі знань, умінь і навичок здобувачів вищої освіти.

Методи діагностики результатів навчання:

- **Поточне (формувальне) оцінювання:**

- Усне фронтальне і індивідуальне опитування;
- Письмові міні-тести;
- Робота в малих групах, участь у дискусіях, дебатах;
- Аналіз кейсів (ситуаційних завдань) за темами європейського права;
- Презентації з тем курсу.
- **Проміжне оцінювання (модульний контроль):**
 - Виконання письмової модульної контрольної роботи;
 - Тестові завдання з вибором відповіді, відкритими питаннями;
 - Розв’язання ситуаційних задач із застосуванням норм європейського права;
 - Самостійна робота здобувача, яка включає підготовку аналітичного есе або реферату.
- **Підсумковий контроль (екзамен/залік):**
 - Комплексне оцінювання рівня сформованості програмних результатів навчання за дисципліною;
 - Білети, що містять теоретичні питання та практичні завдання;
 - Захист письмових робіт або участь у тематичному колоковіумі (олімпіаді) (за вибором кафедри).

Засоби діагностики результатів навчання:

- Оцінювальні листи до практичних занять (індивідуальні картки);
- Критерії оцінювання усної відповіді, письмової роботи, реферату, презентації;
- Шкала оцінювання згідно з системою ECTS та національною шкалою;
- Електронні тести (у системі Moodle або Google Forms);
- Ситуаційні задачі та моделі правових казусів (у вигляді кейсів);
- Самооцінювання та пірінгове (взаємооцінювання) при командних формах роботи.

7. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання (практичні заняття);
- кейс-метод;
- метод навчальних дискусій та дебатів;
- метод командної роботи, мозкового штурму
- метод гейміфікованого навчання.
- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань).

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Загальна частина міжнародного права.		

Практична робота 1. Тема 1. Поняття, предмет, функції, генезис та система міжнародного права.	<i>ПРН 2,7,11,12,14</i> Студент повинен засвоїти термінологію, дефініції, розуміти структуру і функції міжнародного права, усвідомлювати його місце в правовій системі	10
Практична робота 2. Тема 2. Джерела та принципи	<i>ПРН 2,7,11,12,14</i> Студент повинен вміти класифікувати джерела міжнародного права, аналізувати основоположні принципи та застосовувати їх на практиці	8
Практична робота 3. Тема 3. Суб'єкти міжнародного права.	<i>ПРН 2,7,11,12,14</i> Студент повинен розуміти статус суб'єктів міжнародного права, зокрема держав, міжнародних організацій, індивідів, та їхні правоздатність і дієздатність	8
Практична робота 4. Тема 4. Визнання та правонаступництво в міжнародному праві.	<i>ПРН 2,7,11,12,14</i> Студент повинен аналізувати форми визнання держав та урядів, розуміти принципи правонаступництва у міжнародних правовідносинах	8
Практична робота 5. Тема 5. Територія в міжнародному праві.	<i>ПРН 2,7,11,12,14</i> Студент повинен орієнтуватися в правовому режимі територій, розрізняти види територіальних утворень, знати норми щодо делімітації та демаркації	8
Практична робота 6. Тема 6. Населення та громадянство в міжнародному праві.	<i>ПРН 2,7,11,12,14</i> Студент повинен розуміти питання громадянства, апатридів, біженців, захисту прав людини у міжнародному праві	8
Практична робота 7. Тема 7 . Відповідальність в міжнародному праві. Контрзаходи та санкції.	<i>ПРН 2,7,11,12,14</i> Студент повинен розуміти підстави і форми міжнародно-правової відповідальності держав та інших суб'єктів, порядок застосування санкцій і контрзаходів	10
Практична робота 8. Тема 8. Міжнародне правосуддя. Міжнародний судовий процес та міжнародний комерційний арбітраж.	<i>ПРН 2,7,11,12,14</i> Студент повинен знати структуру міжнародних судових інституцій, процедури вирішення спорів, особливості арбітражного розгляду	5
Самостійна робота		5
Модульна контрольна робота 1.	Перевірка засвоєння знань, вмінь аналізу та застосування норм загальної частини міжнародного права	30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Особлива частина міжнародного права.		
Практична робота 9. Тема 9. Право міжнародних договорів.	<i>ПРН 2,7,11,12,14</i> Студент повинен вміти аналізувати етапи укладення, дії та припинення міжнародних договорів, знати правила їхньої інтерпретації	10
Практична робота 10. Тема 10. Право міжнародних організацій.	<i>ПРН 2,7,11,12,14</i> Студент повинен розуміти правову природу міжнародних міжурядових організацій, їх структуру,	10

	повноваження та юридичну особу	
Практична робота 11. Тема 11. Дипломатичне та консульське право. Право спеціальних місій. Дипломатичне право міжнародних організацій.	<i>ПРН 2,7,11,12,14</i> Студент повинен знати основи дипломатичних та консульських відносин, імунітетів та привілеїв, а також механізми правового захисту дипломатів	10
Практична робота 12. Тема 12. Міжнародне гуманітарне право.	<i>ПРН 2,7,11,12,14</i> Студент повинен засвоїти основи правового регулювання збройних конфліктів, захисту жертв війни та гуманітарного втручання	10
Практична робота 13. Тема 13. Міжнародне економічне право.	<i>ПРН 2,7,11,12,14</i> Студент повинен розуміти механізми регулювання міжнародної торгівлі, інвестицій, діяльності міжнародних економічних організацій	10
Практична робота 14.Тема 14. Міжнародне право навколишнього середовища.	<i>ПРН 2,7,11,12,14</i> Студент повинен знати міжнародні норми охорони довкілля, екологічну відповідальність держав, механізми міжнародного екологічного співробітництва	10
Практична робота 15. Тема 15. Міжнародне продовольче право.	<i>ПРН 2,7,11,12,14</i> Студент повинен орієнтуватися у питаннях продовольчої безпеки, функціонуванні міжнародних організацій з питань продовольства	5
Самостійна робота		5
Модульна контрольна робота 2.	Перевірка засвоєння знань, аналітичних і практичних навичок з особливої частини міжнародного права	30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік		30
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	
Курсовий проект/робота		100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедайнів та перескладання	роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (у т.ч. лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу

Політика щодо відвідування	відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)
-----------------------------------	---

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - *посилання*) <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2540>
- Методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти.

10.Рекомендовані джерела інформації

посилання на цифрові освітні ресурси:

- Офіційний веб-сайт Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/>
- Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
- Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
- Офіційний сайт ООН. <https://www.un.org/>
- Офіційний сайт Міжнародного Суду. <https://www.icj-cij.int.org>
- Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду (МВФ). <https://www.imf.org>
- Офіційний сайт Світової організації торгівлі (СОТ). <https://www.wto.org>
- Офіційний сайт Міжнародного банку реконструкції і розвитку (МБРР) <https://www.vseмирnyjbank.org>
- Офіційний сайт Європейського Союзу <https://www.eeas.europa.eu>
- Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації <https://www.unwto.org>
- Офіційний сайт Європейського Суду з прав людини <https://echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>.
- Законодавство України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=index>
- Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
- Союз юристів України. URL: <http://www.lawyersunion.org.ua>
- ЛІГА.net. URL: <http://liga.net/>

підручники, навчальні посібники, практикуми:

1. Bazov Viktor (Rec.). Medzinarodne pravo verejne / Svak, J., Marecek, L., a kol. Bratislava: Wolters Kluwer SR s.r.o., 2024, 972 s.
2. Базов О.В., Базов В.П. Актуальні питання правового регулювання відповідальності за міжнародні злочини проти навколишнього природного середовища / Збірник матеріалів Юридичного форуму “Юридичні новели та актуальні питання юриспруденції під час дії воєнного стану”. – Київ, 2024. С. 27-46.
3. Базов В.П. Сучасна парадигма міжнародного гуманітарного права / Матеріали Круглого столу з нагоди Дня Організації Об'єднаних Націй та Міжнародного дня прав людини “Права людини в сучасних умовах: гуманістичний та безпековий вимір”, м. Ірпінь, 27.10.2022. <https://forms.gle/mgJ64psNz8WJWmDy8>.
4. Базов В.П., Катеринчук К.В. Обмеження прав та свобод людини і громадянина // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. Дніпро, 2023. № 3.
5. Базов В.П., Лоза Д.І. Держава як суб'єкт відповідальності за міжнародні протиправні діяння: питання теорії та судової практики // Правова держава. – К.: Інститут держави і права ім В.М. Корецького НАН України, 2023.

6. Базов В.П., Лоза Д.І. Особливості міжнародного судового процесу / Кол.монографія “Justitiae in corde: вшанування пам’яті професора П. П. Заворотька до 100 – річчя від Дня народження; укр./англ. / В.П. Базов та ін. За заг ред. проф. Н. Шишкової (Nadezda Siskova) – Центр досконалості Жана Моне Університету Палацького в Оломоуці, 2023-2024.
7. Базов В.П. Законодавче забезпечення формування та реалізації державної політики України в умовах воєнного стану: кол. монографія: у 4-х томах / За заг. ред. Р.О. Стефанчука, І.М. Мищака, Л.А. Савченко. К.: Вид. «Людмила», 2022.
8. Кориневич А., Короткий Т. Спеціальний трибунал щодо злочину агресії проти України: realpolitik проти невідворотності покарання за злочин агресії. Український часопис міжнародного права. 2022. № 2. DOI: <https://doi.org/10.36952/uail.2022.2.33-42>
9. Богущий П. Правовий режим гарантій безпеки України: досвід міждисциплінарного дослідження. Український часопис міжнародного права. 2022. № 2. DOI: <https://doi.org/10.36952/uail.2022.2.16-26>
10. Маньгора В. В. Реформування правової системи України під впливом міжнародного права. Інформація і право. 2021. № 3. С. 35-40. DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2021.3\(38\).243801](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2021.3(38).243801)
11. Бехруз Х. Н. Поняття війни у міжнародному праві: проблеми концептуалізації [Електронний ресурс]. Юридичний науковий електронний журнал : електронне наукове фахове видання. 2023. № 2. С. 558-561. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-2/132>
12. Міжнародне публічне право: Підручник. У 2х т. (В.В. Мицик, М.В. Буроменський, М.М. Гнатовський та ін.). За ред. В.В. Мицика. – 2-ге вид., змін. – Харків: Право, 2020. Т. 1. 416 с., Т. 2. 623 с.
13. Степаненко К.В. Принцип міжнародного співробітництва в сучасних міжнародних відносинах. Аналітично-порівняльне правознавство. 2023. № 4. С. 602-606. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.04.93>
14. Патлашинська І.В. Аналіз шляхів мирного вирішення міжнародних спорів: відповідь на сучасні виклики. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 9. С. 568-572. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-9/140>.
15. Антонович М. М. Міжнародне право: Навчальний посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Юрінком Інтер. 2021. 384 с.
16. Сироїд Т. Л. Міжнародне публічне право: підручник. Одеса : Право. 2020. 648 с.
17. Базов В.П. Теорія та принципи міжнародного гуманітарного права. Монографія / В.П. Базов. – К.: Фенікс, 2020. 512 с.
18. Базов О.В. Міжнародно-правові засади організації та діяльності міжнародних кримінальних судів: монографія. Київ: Алерта, 2023. 628 с.
19. Міжнародне право у світі динамічних змін: контури майбутнього міжнародного правопорядку : колект. монографія / наук. ред.: Василь Репецький, Ігор Земан, Віталій Гутник ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Ф-т міжнар. відносин. Львів : ЛНУ імені Івана Франка ; Дрогобич : Коло, 2021. 418 с.
20. Bazov Victor. Compensation for environmental damage and loss in the activities of The Special tribunal for the crime of aggression against Ukraine / Contemporary Issues of International Environmental Law : Univerzita Komenskeho v Bratislave, 30 May 2025.